

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ประมวลกฎหมายที่ดิน
ประมวลกฎหมายที่ดิน หมวด 1 บทเปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา 1 ในประมวลกฎหมายนี้

"ที่ดิน" หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ ชายทะเลด้วย

"สิทธิในที่ดิน" หมายความว่า กรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึง สิทธิครอบครองด้วย

"ใบจอง" หมายความว่า หนังสือแสดงการยอมให้เข้าครอบครอง ที่ดินชั่วคราว

"หนังสือรับรองการทำประโยชน์" หมายความว่า หนังสือคำรับรอง จากพนักงานเจ้าหน้าที่ ว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว "ใบไต่สวน" หมายความว่า หนังสือแสดงการสอบสวนเพื่อการ ออก โฉนดที่ดิน และให้หมายความรวมถึงใบนำด้วย

"โฉนดที่ดิน" หมายความว่า หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และให้หมายความรวมถึง โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจอง ที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว"

"การรังวัด" หมายความว่า การรังวัดปักเขต และทำเขต จด หรือคำนวณการรังวัดเพื่อให้ทราบที่ตั้งแนวเขตที่ดิน หรือทราบที่ตั้ง และเนื้อที่ของที่ดิน

"การค้าที่ดิน" หมายความว่า การได้มาและจำหน่ายไปซึ่งที่ดิน เพื่อประโยชน์ในกิจการค้า หากำไรโดยวิธีขาย แลกเปลี่ยน หรือให้ เช่าซื้อที่ดิน

"ทบวงการเมือง" หมายความว่า หน่วยราชการที่มีฐานะเป็น นิติบุคคลของราชการ ส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการ ส่วนท้องถิ่น

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้ ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมาย นี้ และพนักงานอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมที่ดิน

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมาย ที่ดิน และตามประมวลกฎหมายนี้

มาตรา 2 ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้ถือว่าเป็นของรัฐ

มาตรา 3 บุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามบทกฎหมาย ก่อนวันที่ประมวลกฎหมาย นี้ใช้บังคับ หรือได้มาซึ่งโฉนดที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้

(2) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือกฎหมายอื่น

มาตรา 4 ภายใบบังคับ มาตรา 6 บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิครอบครอง ในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิครอบครองสืบไป และให้คุ้มครองตลอดถึงผู้รับโอนด้วย

มาตรา 4 ทวิ นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ การโอนกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในที่ดิน ซึ่งมีโฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรานี้ ได้มีการแก้ไขใหม่โดย มาตรา เดิมถูกยกเลิกไปแล้วโดย ข้อ 4 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 พ.ศ. 2515

มาตรา 5 ผู้ใดมีความประสงค์เวนคืนสิทธิในที่ดินให้แก่รัฐ ให้ยื่น คำขอเวนคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 71 มาตรา 5 ผู้ใดมีความประสงค์เวนคืนสิทธิในที่ดินให้แก่รัฐ ให้ยื่น คำขอเวนคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 71

มาตรา 6 นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ บุคคลใดมีสิทธิในที่ดินตามโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หากบุคคลนั้นทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน หรือปล่อยให้ที่ดินให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าเกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(1) สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน เกินสิบปีติดต่อกัน

(2) สำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เกินห้าปี ติดต่อกัน

ให้ถือว่าเจตนาสละสิทธิในที่ดินเฉพาะส่วนที่ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือที่ปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เมื่ออธิบดีได้ยื่นคำร้องต่อศาล และศาลได้สั่งเพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว ให้ที่ดินนั้น ตกเป็นของรัฐเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้ต่อไป

มาตรานี้ ได้มีการแก้ไขใหม่โดย มาตรา เดิมถูกยกเลิกไปแล้วโดย ข้อ 3 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 พ.ศ. 2515

มาตรา 7 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรานี้ ได้มีการแก้ไขใหม่โดย มาตรา เดิมถูกยกเลิกไปแล้วโดย มาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2526

มาตรา 8 บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็น อย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครอง ป้องกัน ได้ตามควรแก่กรณี อำนาจหน้าที่ดังว่านี้ รัฐมนตรีจะมอบหมาย ให้ ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ได้

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวง ห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอาจถูกถอน สภาพ หรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือนำไปจัดเพื่อประชาชน ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพ หรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้น ได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับ พลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกไป เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจ กฎหมายอื่นแล้วการถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

(2) ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะหรือที่ดินที่ได้ หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใด ถ้า ทบวงการเมืองนั้นเลิกใช้หรือไม่ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป เมื่อ ได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้วคณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ ทบวงการเมือง ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ใช้หรือจัดหาประโยชน์ก็ได้ แต่ถ้าจะ โอนต่อไปยังเอกชนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ และถ้าจะนำไปจัด เพื่อประชาชน ตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ให้กระทำ โดยพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกาตามวรรค 2 ให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้ายพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา นั้นด้วย

มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปทั้ง มาตรา และให้ใช้ข้อความใหม่แทนโดย ข้อ 1 แห่งประกาศ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 334 พ.ศ. 2514

มาตรา 8ทวิ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง หรือที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งได้ถอนสภาพตาม มาตรา 8 (1) แล้วรัฐมนตรีมีอำนาจที่จะจัดขึ้นทะเบียน เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ ประโยชน์ในราชการ ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ กระทรวง

ก่อนที่จะจัดขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้มีการรังวัดทำแผนที่ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ท้องที่ประกาศการจัดขึ้นทะเบียน ให้ราษฎรทราบมีกำหนดสามสิบวัน ประกาศให้ปิดในที่เปิดเผย สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และในบริเวณที่ดินนั้น

การจัดขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้มีแผน ที่แนบท้ายประกาศด้วย

มาตรานี้ ได้มีการเพิ่มเติมใหม่โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 334 (พ.ศ. 2515) กำหนดไว้ ในข้อ 2

มาตรา 8ตรี ที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง ใช้ร่วมกัน หรือใช้ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ อธิบดีอาจจัด ให้มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเพื่อแสดงเขต ใต้เป็นหลักฐาน

แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง

ที่ดินตามวรรคหนึ่งแปลงใดยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เขตของที่ดินดังกล่าวให้ เป็นไปตามหลักฐานของทางราชการ

มาตรานี้ ได้มีการเพิ่มเติมใหม่โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 334 (พ.ศ. 2515) กำหนดไว้ ในข้อ 2

มาตรา 9 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มี สิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจาก พนักงานเจ้าหน้าที่แล้วห้ามมิให้บุคคลใด

(1) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือ เฝ้าป่า

(2) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ที่ดินที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้าม ในราชกิจจานุเบกษา หรือ

(3) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

มาตรา 9ทวิ ผู้รับอนุญาตตาม มาตรา 9 ต้องเสียค่าตอบแทนเป็น รายปีให้แก่องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ตามวิธีการและอัตราที่กำหนด ไว้ในข้อบัญญัติจังหวัด แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชี ท้ายประมวล กฎหมายนี้

มาตรานี้ ได้มีการเพิ่มเติมใหม่โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 334 (พ.ศ. 2515) กำหนดไว้ ในข้อ 3

มาตรา 10 ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง และมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้ อธิบดีมีอำนาจจัดหาผลประโยชน์ ในการจัดหาผลประโยชน์ให้รวมถึง จัดทำที่ที่ดิน ใช้ประโยชน์ได้ ซื่อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า และให้เช่าซื้อ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดหาผลประโยชน์ ให้กำหนดโดยกฎ กระทรวง แต่สำหรับการขาย การแลกเปลี่ยน และการให้เช่าซื้อที่ดิน ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

การดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ตามความใน มาตรานี้ ให้คำนึงถึง การที่จะสงวนที่ดิน ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังด้วย

มาตรา 11 การจัดหาผลประโยชน์ซึ่งที่ดินของรัฐตามนัยดังกล่าว มาใน มาตรา ก่อนนี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่น เป็น ผู้จัดหาผลประโยชน์สำหรับรัฐหรือบำรุงท้องถิ่นก็ได้ทั้งนี้ให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 12 ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรี มีอำนาจให้สัมปทาน ให้หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติใน มาตรานี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎหมายว่าด้วยการ เหมืองแร่และการป่าไม้

มาตรา 13 เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามบทแห่งประมวลกฎหมาย นี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจ จัดตั้งสำนักงานที่ดินจังหวัดขึ้น

จังหวัดใดมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งที่ทำการที่ดิน มากกว่าหนึ่งแห่ง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจ จัดตั้งสำนักงานที่ดินสาขาขึ้น โดยให้สังกัดอยู่ใน สำนักงานที่ดินจังหวัด การจัดตั้งสำนักงานที่ดิน จังหวัดและสำนักงานที่ดินสาขาให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 2 การจัดที่ดินเพื่อประชาชน

มาตรา 14 ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ" ประกอบด้วย รัฐมนตรี เป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกลาโหม อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมทางหลวง อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมธนารักษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนา ชนบทเป็นกรรมการ อธิบดีเป็นกรรมการ และเลขาธิการ โดยตำแหน่ง และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้ง

มาตรานี้ ได้มีการเพิ่มเติมใหม่โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 334 (พ.ศ. 2515) กำหนดไว้ในข้อ 4

มาตรา 15 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งมีกำหนดสี่ปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่ง คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้ เป็นกรรมการอีกก็ได้

มาตรา 16 นอกจากการออกจากตำแหน่งตามวาระตามความใน มาตรา 15 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) ต้องจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิด ที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้ กระทำโดยประมาท

(4) คณะรัฐมนตรีให้ออกจากตำแหน่ง

ในกรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งตาม มาตรานี้ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการแทน กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเข้าแทนนี้ ย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา 17 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมา ประชุมเกินกว่ากึ่งหนึ่งจึงเป็นองค์ประชุม

มาตรา 18 ในเมื่อประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการเลือกตั้ง กั้นขึ้นเองเป็นประธาน

มาตรา 19 การลงมติวินิจฉัยข้อปริญานั้นให้ถือเอาเสียงข้างมาก เป็นประมาณ

กรรมการคนหนึ่งยอมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวน เสียงลงคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีก เสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) วางนโยบายจัดที่ดิน เพื่อให้ประชาชนมีที่ดินสำหรับอยู่อาศัย และหาเลี้ยงชีพตามควรแก่อัศภาพ

(2) วางแผนการถือครองที่ดิน

(3) สงวนและพัฒนาที่ดินเพื่อจัดให้แก่ประชาชน

(4) สงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ ซึ่งมีได้มีบุคคลใดมีสิทธิ ครอบครองเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(5) อนุมัติโครงการการจัดที่ดินของทบวงการเมือง

(6) ควบคุมการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายนี้และกฎหมายอื่น

(7) ปฏิบัติการเกี่ยวกับที่ดินตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(8) มอบหมายให้ทบวงการเมืองที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับ อำนาจหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง ใน มาตรานี้ แทนคณะกรรมการ ได้ ตามที่เห็นสมควร

(9) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือ กฎหมายอื่น

(10) วางระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์หรือ เงื่อนไข เกี่ยวกับการจัดที่ดินหรือเพื่อกิจการอื่นตามประมวลกฎหมายนี้

ระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับประชาชนให้ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 21 ให้รัฐมนตรีดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ และมีอำนาจมอบหมายให้ทบวงการเมืองที่เกี่ยวข้องดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวกับการจัดที่ดินได้และถ้าสามารถทำได้ให้ทบวงการเมืองที่ เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ได้รับมอบอำนาจไปนั้นโดยไม่ ชักช้า และเพื่อประโยชน์แห่ง มาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานของทบวง การเมืองเช่นว่านั้นมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้

ในการมอบอำนาจให้ทบทวนการเมืองดำเนินการตามความใน วรรคก่อนรัฐมนตรีจะให้ ทบทวนการเมืองเช่นว่านั้นเบิกเงินในงบ ประมาณของกรมที่ดินไปใช้จ่ายตามรายการในงบประมาณ แทน กรมที่ดินก็ได้

มาตรา 22 ให้รัฐมนตรีและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบ หมายถึงอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ จัดที่ดิน และให้ส่งเอกสารหลักฐานหรือ สิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาของ คณะกรรมการ

(2) เข้าไปยังสถานที่หรือที่ดินของทบทวนการเมือง องค์การของ รัฐหรือเอกชนเพื่อ ตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดที่ดิน และ ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสาร หลักฐานหรือสิ่งอื่นที่ เกี่ยวข้อง จากบุคคลที่อยู่ในสถานที่ หรือที่ดินเช่นว่านั้น มาตรวจ พิจารณาได้ ตามความจำเป็น ในการนี้บุคคลเช่นว่านั้น ต้องให้ความ สะดวกแก่คณะกรรมการและพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา 23 ในการใช้อำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ พนักงาน เจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานทบทวนการเมืองซึ่งมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความใน มาตรา 21 ต้องมีบัตรประจำตัว และแสดงแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 24 ให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติ หน้าที่ตามความใน ประมวลกฎหมายนี้ เป็นเจ้าพนักงานตามความ หมายถึงในกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา 25 เพื่อประโยชน์ในการจัดที่ดิน หรือการสำรวจความ อุดมสมบูรณ์ของดิน คณะกรรมการจะจัดให้มีการสำรวจที่ดินก็ได้

เมื่อเป็นการสมควรจะสำรวจที่ดินในท้องที่ใด ให้คณะกรรมการ ประกาศท้องที่นั้นเป็นเขต สำรวจที่ดินในราชกิจจานุเบกษา และให้ ปิดประกาศนั้น ณ ที่ว่าการอำเภอ และบ้านกำนันใน ตำบลที่อยู่ใน เขตสำรวจ ประกาศของคณะกรรมการดังกล่าวให้มีแผนที่ประเมิน เขตที่ดิน ที่ กำหนดให้เป็นเขตสำรวจที่ดินไว้ท้ายประกาศด้วย แผนที่ ดังกล่าวนี้ให้ถือว่าเป็นส่วนแห่งประกาศ

มาตรานี้ ได้มีการเพิ่มเติมใหม่โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 334 (พ.ศ. 2515) กำหนดไว้ ในข้อ 5

มาตรา 26 ภายในเขตสำรวจที่ดินตามความใน มาตรา 25 ให้ ผู้มีสิทธิในที่ดิน หรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งอยู่ในเขตสำรวจที่ดิน มีหน้าที่

(1) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ภายในระยะเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด ตามแบบ และวิธีการที่ กำหนดในกฎกระทรวงในกรณีเช่นนี้จะจัดให้บุคคลอื่นแจ้งแทนก็ได้

(2) นำ หรือจัดให้บุคคลอื่นนำพนักงานเจ้าหน้าที่ไปชี้เขตที่ดิน ซึ่งตนมีสิทธิหรือครอบครองอยู่ ในเมื่อได้รับคำบอกกล่าวจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ล่วงหน้าเป็นเวลาอันสมควร

(3) ลงชื่อรับรองการสำรวจที่ดินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่ เป็นจริง ในกรณีที่จัดให้บุคคลอื่น นำชี้เขตที่ดินให้บุคคลซึ่งนำชี้เขต ที่ดินเป็นผู้ลงชื่อรับรองการสำรวจที่ดินแทน

มาตรา 27 นอกจากที่ดินที่ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐนำไป จัดตามกฎหมายอื่นแล้ว อธิบดีมีอำนาจจัดที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใด มีสิทธิครอบครองให้ราษฎรเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและทำมาหาเลี้ยงชีพได้ ทั้งนี้ ต้องเป็น ไปตามระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนดซึ่งให้รวมถึงรายการดังต่อไปนี้ คือ

(1) จำนวนที่ดินที่จะแบ่งให้ครอบครอง

(2) หลักเกณฑ์สอบสวนคัดเลือกผู้เข้าครอบครอง

(3) วิธีที่ผู้เข้าครอบครองพึงปฏิบัติ

(4) หลักเกณฑ์การชดใช้ทุนที่ได้ลงไปในพื้นที่ดินนั้น และการเรียก ค่าธรรมเนียม

บางอย่าง

(5) กิจการที่จำเป็นสำหรับการจัดแบ่งที่ดิน

ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขของคณะกรรมการ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 27ตรี ในกรณีที่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน หรือผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องจากบุคคล ดังกล่าว ได้ยื่นคำร้องขอผ่อนผันการแจ้งการครอบครองตามพระราช บัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ก่อนวันที่ประกาศ ของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ และผู้ว่าราชการจังหวัดยังไม่ได้มีคำสั่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการให้เสร็จสิ้นโดยไม่ชักช้า แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น ที่จะใช้สิทธิตาม มาตรา 27ตรี แห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรานี้ ได้มีการเพิ่มเติมใหม่โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 (พ.ศ. 2515) กำหนดไว้ใน
ข้อ 5

มาตรา 27ตรี เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ประกาศกำหนดท้องที่ และวันเริ่มต้นของการ
สำรวจตาม มาตรา 58 วรรคสอง ผู้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวล
กฎหมายนี้ใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีได้แจ้งการครอบครอง ตาม
มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 หรือผู้ซึ่งรอคำสั่งผ่อนผันจาก
ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม มาตรา 27ทวิ แต่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นติดต่อกันมาจนถึง
วันทำการสำรวจรังวัดหรือพิสูจน์สอบสวน ถ้าประสงค์จะได้สิทธิใน ที่ดินนั้น ให้แจ้งการ
ครอบครองที่ดินต่อเจ้าพนักงานที่ดิน ณ ที่ดินนั้น ตั้งอยู่ ภายในกำหนดเวลาสามสิบวันนับแต่วันปิด
ประกาศ ถ้ามิได้ แจ้งการครอบครองภายในกำหนดเวลาดังกล่าว แต่ได้มานำ หรือส่ง ตัวแทนมานำ
พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจรังวัด และเวลาที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนดให้ถือว่ายัง
ประสงค์จะได้สิทธิใน ที่ดินนั้น

เพื่อประโยชน์แห่ง มาตรานี้ ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ใน ที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้
หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำ ประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวด้วย
มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำ
ข้อความใหม่มาใช้บังคับโดย มาตรา 3 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่
4) พ.ศ. 2528

มาตรา 28 ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยเหลือในการดำเนิน
กิจการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วรายงาน คณะกรรมการ

ให้นำความใน มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา 29 ในการดำเนินการตามความใน มาตรา 27 ที่ดินที่ได้รับ มาโดยบทแห่งประมวล
กฎหมายนี้ตั้งอยู่ในท้องที่ใด ให้จัดให้บุคคล ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่นั้นได้รับ ได้ซื้อ ได้
แลกเปลี่ยน หรือได้เช่าซื้อ ก่อน ต่อเมื่อมีที่ดินเหลืออยู่ จึงให้จัดให้บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้อง ที่อื่น
ได้รับ ได้ซื้อ ได้แลกเปลี่ยน หรือได้เช่าซื้อต่อไป

มาตรา 30 เมื่อได้จัดให้บุคคลเข้าครอบครองในที่ดินรายใดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออก
ใบจองให้ไว้เป็นหลักฐานก่อน และเมื่อ ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า บุคคลที่ได้จัดให้เข้า

ครอบครองที่ดิน ได้ทำประโยชน์ในที่ดิน และทั้งได้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อ กำหนดและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยครบถ้วนแล้วก็ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้โดยเร็ว

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับ โดย ข้อ 6 โดย ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 339 พ.ศ. 2515

มาตรา 31 โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ได้ ออกสืบเนื่องมาจากใบจอง ตาม มาตรา 30 และ มาตรา 33 ห้ามมิให้ ผู้ใดมาซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าว โฉนดที่ดินนั้น ให้แก่ผู้อื่นในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเป็นกรณีที่ได้ออกใบจองในหรือหลังวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ห้ามโอนภายในกำหนดสิบปีนับแต่วัน ได้รับ โฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์

(2) ถ้าเป็นกรณีที่ได้ออกใบจองก่อนวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เฉพาะที่รัฐให้การช่วยเหลือในด้านสาธารณูปโภคและอื่น ๆ เนื่องจากการจัดที่ดิน ห้ามโอนภายในกำหนดห้าปี นับแต่วัน ได้รับ โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ดินนั้นตกทอดทางมรดก หรือโอนให้แก่หน่วยงาน เมือง องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่า ด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราช บัญญัติ หรือ โอนให้แก่สหกรณ์เพื่อชำระหนี้ โดยได้รับอนุมัติจาก นายทะเบียนสหกรณ์

ภายในกำหนดเวลาห้ามโอนตามวรรคหนึ่ง ที่ดินนั้น ไม่อยู่ในข่าย แห่งการบังคับคดี

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับ โดย มาตรา 4 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528

มาตรา 32 บุคคลใดเข้าครอบครองที่ดินตามนัยแห่งบทบัญญัติ มาตรา 30 ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไข ของคณะกรรมการ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้น ได้ และนับตั้งแต่วันได้รับคำสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตาม ระเบียบข้อบังคับทั้งหลายทันที

ถ้าบุคคลนั้นไม่พอใจคำสั่งดังกล่าวในวรรคก่อน ก็มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ ต่อรัฐมนตรีได้ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันได้รับคำสั่ง แต่ถ้า รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยสั่งการภายในกำหนดหกสิบวัน

นับแต่วันได้รับ อุทธรณ์ให้ถือว่ารัฐมนตรีสั่งให้มีสิทธิครอบครองในที่ดินนั้นต่อไปแต่ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดและเงื่อนไขของ คณะกรรมการตามเดิม

คำสั่งของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา 33 ในเขตท้องที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้ประกาศเขต ดำรงที่ดินตามความในหมวดนี้ก็ดี หรือในกรณีที่สภาพของที่ดิน เป็นแปลงเล็กแปลงน้อยก็ดี ราษฎรจะขออนุญาตจับจองที่ดินได้โดย ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนด และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตแล้วก็ให้ออกใบจองให้ต่อไป

หมวด 3 การกำหนดสิทธิในที่ดิน

มาตรา 34 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 พ.ศ. 2502 และไม่มีกรพิมพ์ข้อความใหม่ขึ้นมาแทน

มาตรา 35 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 พ.ศ. 2502 และไม่มีกรพิมพ์ข้อความใหม่ขึ้นมาแทน

มาตรา 36 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 พ.ศ. 2502 และไม่มีกรพิมพ์ข้อความใหม่ขึ้นมาแทน

มาตรา 37 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 พ.ศ. 2502 และไม่มีกรพิมพ์ข้อความใหม่ขึ้นมาแทน

มาตรา 38 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 พ.ศ. 2502 และไม่มีกรพิมพ์ข้อความใหม่ขึ้นมาแทน

มาตรา 39 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 49 พ.ศ. 2502 และไม่มีกรพิมพ์ข้อความใหม่ขึ้นมาแทน

มาตรา 40 (ถูกยกเลิกทั้งหมด)

มาตรา 50 ในการที่อธิบดีใช้อำนาจจำหน่ายที่ดินตามบทแห่ง ประมวลกฎหมายนี้ให้อธิบดี มีอำนาจจำหน่ายโดยการขาย หรือให้ เช่าซื้อตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ อธิบดีมีอำนาจเรียกค่าธรรมเนียมได้ไม่เกินร้อยละห้าของราคาที่ดินจำหน่ายนั้นถ้าจำหน่าย ไม่ได้ภายในสองปี ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรี มีอำนาจจัดการขายที่ดินด้วยวิธีผ่อนส่งภายในสิบปี

อำนาจตามความที่กล่าวไว้ในวรรคแรกนั้น เมื่ออธิบดีเห็นเป็นการ สมควรจะจัดแบ่งที่ดิน ออกเป็นแปลง ๆ เพื่อจำหน่ายก็ได้

มาตรา 51 ในกรณีที่อธิบดีจะใช้อำนาจจำหน่ายที่ดิน ตาม ประมวลกฎหมายนี้ ให้ผู้มีสิทธิ ในที่ดินอันจะพึงจำหน่ายตกลงกับ พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าที่ดินแปลงใดหรือส่วนของที่ดินตอนใดจะ พึง จำหน่าย ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการ ชี้อาณ

มาตรา 52 ในกรณีที่อธิบดีเห็นสมควรจะใช้อำนาจจำหน่ายที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้ง ไปให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบล่วงหน้า ไม่น้อย กว่าสามสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดดังกล่าว ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ตกลง กับผู้มีสิทธิในที่ดินเกี่ยวกับราคาที่ดินถ้าไม่สามารถตกลงราคาที่ดิน กันได้ ให้นำ บทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์โดย อนุญาตตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยการ เวณคืออสังหาริมทรัพย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ราคาที่ดินที่จะพึงตกลงหรือที่จะพึงกำหนดโดยอนุญาตตุลาการ นั้น ให้ถือราคาตลาด ตามที่เป็นอยู่ในวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ แจ้งให้ ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบว่าอธิบดีจะใช้อำนาจจำหน่าย มาตรา 53 นับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบ ตาม ความใน มาตรา 52 ให้อธิบดีมีอำนาจ ครอบครองที่ดินนั้นทันที และ ให้ผู้มีสิทธิในที่ดิน บริวาร ผู้เช่า ผู้อาศัย และบุคคลอื่นใดที่อยู่ใน ที่ดินนั้นออกจากที่ดินภายในกำหนดหนึ่งปี

ในกรณีที่มิได้สัญญาเช่าที่ดินแปลงนั้นอยู่ ก็ให้สัญญาเช่าเป็นอันระงับ ไปในวันที่พนักงาน เจ้าหน้าที่ แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบว่าอธิบดี จะใช้อำนาจจำหน่าย

มาตรา 54 เมื่อมีการจำหน่ายที่ดินของผู้ใดตามนัยแห่งประมวล กฎหมายนี้ โดยวิธีเช่าซื้อ หรือผ่อนชำระราคา ให้อธิบดีชำระราคาที่ดิน ให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดินเป็นงวด ๆ ให้เสร็จสิ้นภายใน ระยะเวลาดังต่อไปนี้

- (1) กรณีการจำหน่ายตาม มาตรา 39 ให้ผ่อนชำระราคาที่ดิน ภายในห้าปี
- (2) กรณีการจำหน่ายตาม มาตรา อื่น ให้ผ่อนชำระราคาที่ดินภายใน สิบปี

สำหรับการผ่อนชำระราคาที่ดินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยร้อยละสาม ต่อปีของราคาที่ดินที่ค้างชำระจากผู้ซื้อหรือผู้เช่าซื้อ ให้แก่ผู้มีสิทธิใน ที่ดินเดิม

มาตรา 55 ในกรณีการขายหรือให้เช่าซื้อที่ดินตามความใน มาตรา 50 ถ้าผู้ซื้อหรือผู้เช่าซื้อ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาซื้อขาย หรือ สัญญาเช่าซื้อ แล้วแต่กรณี ให้อธิบดีมีอำนาจเรียกที่ดินคืน ในการ เรียกที่ดินคืนให้สิทธิในที่ดินตกเป็นของกรมที่ดิน ในวันที่ผู้ซื้อหรือ ผู้เช่าซื้อได้ทราบ หรือควรจะได้ทราบถึงการเรียกที่ดินคืน

หมวด 4 การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

มาตรา 56 แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกใบจอง หนังสือรับรอง การทำประโยชน์ ใบได้สวนหรือ โฉนดที่ดิน รวมทั้งใบแทนของหนังสือ ดังกล่าวมาแล้วนั้น ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา 57 โฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้มี ข้อความสำคัญดังต่อไปนี้ ชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้มีสิทธิในที่ดิน ตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่ รูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้น ซึ่งแสดงเขต ข้างเคียงทั้งสี่ทิศ ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด สาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อ และประทับตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานที่ดินเป็นสำคัญกับ ให้มีสารบัญชสำหรับจดทะเบียนไว้ด้วย

โฉนดที่ดินและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ทำเป็นคู่ฉบับ รวมสองฉบับ มอบให้ผู้มีสิทธิในที่ดินฉบับหนึ่ง อีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดิน สำหรับคู่ฉบับที่เก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดินนั้นจะ จำลองเป็นรูปถ่ายไว้ก็ได้ในกรณีเช่นนี้ให้ถือเสมือนเป็นต้นฉบับ

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับโดย มาตรา 5 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528

โดย มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย ที่ดิน (ฉบับที่ 4) ข้อความที่ว่า การปฏิบัติการตามประมวลกฎหมาย ที่ดินซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าเขต นายอำเภอ หรือปลัด อำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งปฏิบัติต่อไปพลางก่อน จนกว่ารัฐมนตรีจะได้ยกเลิก ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 58 เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้มีการออกโฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ในจังหวัดใดในปีใด ให้รัฐมนตรีประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา กำหนดจังหวัดที่จะทำการสำรวจรังวัด ทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์สำหรับปีนั้นเขตจังหวัดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไม่รวมท้องที่ที่ทางราชการได้จำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ ถาวร

เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด กำหนดท้องที่และวันเริ่มต้นของการเดินสำรวจรังวัดในท้องที่นั้นโดย ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานที่ดิน ที่ว่าการอำเภอ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่ก่อนวันเริ่มต้นสำรวจไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

เมื่อได้มีประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสอง ให้นุคคลตาม มาตรา 58 ทวิ วรรคสอง หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าว นำ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มอบหมาย เพื่อ ทำการสำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ใน ที่ดินของตนตามวันและเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้นัดหมาย ในการเดินสำรวจพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์เพื่อออกหนังสือ รับรองการทำประโยชน์ เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจแต่งตั้งผู้ซึ่งได้รับ

การอบรมในการพิสูจน์สอบสวนทำประโยชน์ เป็นเจ้าหน้าที่ออกไป พิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์แทนตนได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่ให้เจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรา ๖ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับโดย มาตรา 6 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) ปีพ.ศ. 2528

มาตรา 58 ทวิ เมื่อได้สำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวน การทำประโยชน์ในที่ดินตาม มาตรา 58 แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณีให้ แก่บุคคลตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง เมื่อปรากฏว่าที่ดินที่บุคคลนั้น ครอบครองเป็นที่ดินที่อาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ได้ตามประมวลกฎหมายนี้

บุคคลซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรอง การทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่งให้ได้ คือ

(1) ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน มีใบจอง ใบ เหยียบย่ำ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ โฉนดตราจอง ตราจอง ที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว" หรือเป็นผู้มีสิทธิ ตามกฎหมายว่า ด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

(2) ผู้ซึ่งได้ปฏิบัติตาม มาตรา 27 ตริ

(3) ผู้ซึ่งครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดิน ภายหลังจากวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และไม่มีใบจอง ใบเหี้ยบย่ำ หรือไม่มี หลักฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

เพื่อประโยชน์แห่ง มาตรานี้ ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง ที่ดินตามวรรคสอง (1) ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและ ทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวด้วย

สำหรับบุคคลตามวรรคสอง (2) และ (3) ให้ออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณีได้ไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกินห้าสิบไร่ จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นการ เฉพาะราย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ภายในสิบปีนับแต่วันที่ได้รับ โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้บุคคลตามวรรคสอง (3) ผู้ได้มา ซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าว โอนที่ดินนั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่เป็นการตกทอด ทางมรดก หรือ โอนให้แก่ทบวงการเมือง องค์การของรัฐบาลตาม กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติ หรือ โอนให้แก่ สหกรณ์เพื่อชำระหนี้ โดยได้รับ อนุมัติจากนายทะเบียนสหกรณ์

ภายในกำหนดระยะเวลาห้ามโอนตามวรรคห้า ที่ดินนั้นไม่อยู่ใน ข่ายแห่งการบังคับคดี
 มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับ โดย มาตรา 7 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528

มาตรา 58ตรี เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้มีการออกโฉนดที่ดิน สำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ซึ่งใช้ระวางรูปถ่ายทาง อากาศในท้องที่ใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด ท้องที่นั้นและวันที่เริ่มดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้ทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

การทำแผนที่เพื่อออกโฉนดที่ดินตามวรรคหนึ่งให้นำหลักฐาน เกี่ยวกับระวางรูปถ่ายทางอากาศที่ใช้กับหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ มาปรับแก้ตามหลักวิชาการแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ โดย ไม่ต้องทำการสำรวจรังวัด เว้นแต่กรณีจำเป็นให้เจ้าพนักงานที่ดินทำการสำรวจรังวัด

เมื่อถึงกำหนดวันที่เริ่มดำเนินการออกโฉนดที่ดินตามประกาศ ของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติ กรรมใด ๆ ที่ต้องมีการรังวัดสำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ โดยใช้ระวางรูปถ่ายทางอากาศในท้องที่ดังกล่าว เว้นแต่ ในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงานที่ดินจะอนุญาตเฉพาะรายก็ได้ ทั้งนี้ ตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การออกโฉนดที่ดินตาม มาตรฐานนี้ ให้ออกแก่ผู้มีชื่อซึ่งเป็นผู้มีสิทธิใน หนังสือรับรองการทำประโยชน์

เมื่อได้จัดทำโฉนดที่ดินแปลงใดพร้อมที่จะแจกแล้ว ให้เจ้าพนักงาน ที่ดินประกาศกำหนดวันแจกโฉนดที่ดินแปลงนั้นแก่ผู้มีสิทธิ และให้ถือ ว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินแปลงนั้น ได้ยกเลิก ตั้งแต่วันกำหนดแจกโฉนดที่ดินตามประกาศดังกล่าว และให้ส่ง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ยกเลิกแล้วนั้นคืนแก่เจ้าพนักงานที่ดิน เว้นแต่กรณีสูญหาย

มาตรฐานนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรฐานนี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับ โดย มาตรา 8 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528

มาตรา 59 ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมาขอออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย ไม่ว่าจะ ได้มี ประกาศของรัฐมนตรีตาม มาตรา 58 แล้วหรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงาน เจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควร ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณีได้ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่ง มาตรฐานนี้ ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อ เนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองด้วย

มาตรฐานนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรฐานนี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับ โดย ข้อ 6 โดย ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 339 พ.ศ. 2515

มาตรา 59 ทวิ ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน อยู่ก่อน วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรม สิทธิที่ดิน และมีได้แจ้งการครอบครองตาม มาตรา 5 แห่งพระราช บัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 แต่ไม่รวมถึงผู้ซึ่ง มิได้ปฏิบัติตาม มาตรา 27ตรี ถ้ามีความจำเป็นจะขอออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย เมื่อพนักงาน เจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควร ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณีได้ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกิน ห้าสิบไร่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่ง มาตรฐานนี้ ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน ตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวด้วย

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้เพิ่มข้อความใหม่นำมาใช้บังคับโดย ข้อ 8 โดย ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 พ.ศ. 2515

มาตรา 59ตรี ในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ถ้าปรากฏว่าเนื้อ ที่ที่ทำการรังวัดใหม่ แตกต่างไปจากเนื้อที่ ตามใบแจ้งการครอบครองตาม มาตรา 5 แห่ง พระราชบัญญัติให้ใช้ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณา ออก หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้ได้เท่าจำนวนเนื้อที่ที่ได้ทำประโยชน์ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้เพิ่มข้อความใหม่นำมาใช้บังคับโดย ข้อ 6 โดย ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 พ.ศ. 2515

มาตรา 59จัตวา การออกโฉนดที่ดินตาม มาตรา 58ทวิ มาตรา 58ตรี และ มาตรา 59 ถ้า หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเดิมมีรายการ ภาระผูกพัน หรือมีรายการเปลี่ยนแปลงผู้มีสิทธิในที่ดินใน ระหว่าง ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน ให้ยกการดังกล่าวมาจดแจ้งไว้ใน โฉนดที่ดินด้วย

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่นำมาใช้บังคับโดย มาตรา 9 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528

มาตรา 59เบญจ การออกโฉนดที่ดินตาม มาตรา 58ทวิ และ มาตรา 59 ให้ถือว่าหนังสือ แสดงสิทธิในที่ดินเดิมเป็นอันยกเลิก และให้ส่งหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ยกเลิกแล้วนั้นคืนแก่เจ้า พนักงาน ที่ดิน เว้นแต่กรณีสูญหาย

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่นำมาใช้บังคับโดย มาตรา 9 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2528

มาตรา 60 ในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ ประโยชน์ ถ้ามีผู้โต้แย้งสิทธิ กัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงาน ที่ดิน แล้วแต่กรณี มีอำนาจทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถัดตกลงกันได้ก็ให้ดำเนินการไปตามที่ตกลง หากตกลงกันไม่ได้ให้เจ้าพนักงาน ที่ดินจังหวัดหรือ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา มีอำนาจพิจารณาสั่ง การไปตามที่เห็นสมควร

เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา สั่งประการใดแล้ว ให้แจ้งเป็นหนังสือต่อคู่กรณีเพื่อทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่พอใจไปดำเนินการฟ้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วัน ทราบคำสั่ง

ในกรณีที่ได้ฟ้องต่อศาลแล้ว ให้รอเรื่องไว้ เมื่อศาลได้พิพากษา หรือมีคำสั่งถึงที่สุดประการใดจึงให้ดำเนินการไปตามกรณี ถ้าไม่ฟ้อง ภายในกำหนด ก็ให้ดำเนินการไปตามที่เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสั่ง แล้วแต่กรณี

มาตรานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ โดยข้อความเดิมใน มาตรานี้ ได้ถูกยกเลิกไปและให้นำข้อความใหม่มาใช้บังคับโดย มาตรา 10 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 4) ปีพ.ศ. 2528

มาตรา 61 เมื่อความปรากฏว่าได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือ รับรองการทำประโยชน์หรือได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ หรือจดทะเบียนเอกสารรายการจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้ใดโดยคลาดเคลื่อนหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ อธิบดีหรือรองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจหน้าที่สั่งเพิกถอน หรือแก้ไขได้

ก่อนที่จะดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีหรือรองอธิบดีซึ่งอธิบดี มอบหมายตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นคณะหนึ่งโดยมีอำนาจเรียก โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ เอกสารที่ได้จดทะเบียน สิทธิและนิติกรรม เอกสารที่ได้จดทะเบียนรายการทะเบียนอสังหาริมทรัพย์ หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสีย ทราบเพื่อให้โอกาสคัดค้าน ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีการคัดค้าน

คณะกรรมการสอบสวนการออกโฉนดที่ดินหรือรับรองการทำ ประโยชน์ ที่ออกโดยคลาดเคลื่อน หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างน้อย ต้องมีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและตัวแทนคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่เป็นกรรมการ

การสอบสวนตามวรรคสองต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จและส่งให้ อธิบดีหรือรองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่ วันที่ได้มีคำสั่งให้ทำการสอบสวนในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนไม่ สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้สอบสวน ไม่แล้วเสร็จต่ออธิบดีหรือ รองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมายเพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน โดยให้ อธิบดีหรือรองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมายสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการ ได้ตามความจำเป็นแต่ไม่เกินหกสิบวัน

ให้รองอธิบดีหรือรองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมายพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในสิบห้าวันนับแต่ได้รับรายงานการสอบสวนจากคณะกรรมการ สอบสวนตามวรรคสี่ เมื่ออธิบดีหรือรองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมาย พิจารณาประการใดแล้วก็ให้ดำเนินการไปตามนั้น

การดำเนินการเพิกถอนแก้ไขตามความใน มาตรานี้ ถ้าไม่ได้โฉนด ที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์มาให้ถือว่าโฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้นสูญหายให้เจ้าพนักงานที่ดินออกใบ แทนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเพื่อดำเนินการต่อไป

ถ้ามีการตลาดเคลื่อนเนื่องจากเขียนหรือพิมพ์ข้อความผิดพลาด โดยหลักฐานชัดเจนและผู้มีส่วนได้เสียยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจที่แก้ไขให้ถูกต้องได้

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้เพิกถอนหรือแก้ไข อย่างไรก็ดี ให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ตามวิธีการที่อธิบดีกำหนด

การตั้งคณะกรรมการสอบสวน การสอบสวน การแจ้งผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้โอกาสคัดค้าน และการพิจารณาเพิกถอนแก้ไข ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมายเหตุ แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2543 รก. เล่ม 117 ตอนที่ 29 ก ลว. 1 เมษายน 2543

มาตรา 62 บรรดาคดีที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องกรรมสิทธิที่ดิน ที่ได้ออก โฉนดที่ดินแล้ว เมื่อศาลพิจารณาพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ศาลแจ้งผลของคำพิพากษาอันถึงที่สุด หรือคำสั่งนั้นต่อเจ้าพนักงาน ที่ดินแห่งท้องที่ ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ด้วย

มาตรา 63 โฉนดที่ดินของผู้ใดเป็นอันตราย ชำรุดสูญหายด้วย ประการใดให้เจ้าของมาขอรับใบแทนโฉนดที่ดินนั้นได้

เมื่อได้ออกใบแทนไปแล้ว โฉนดที่ดินเดิมเป็นอันยกเลิก เว้นแต่ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

สำหรับการขอใบแทนใบจอง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือ ใบไต่สวน ให้นำความดังกล่าวข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 64 ถ้าโฉนดที่ดิน ใบไต่สวน หนังสือรับรองการทำ ประโยชน์หรือใบจองฉบับสำนักงานที่ดินเป็นอันตราย ชำรุด สูญหาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 71 มีอำนาจเรียกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ดังกล่าวจากผู้มีสิทธิในที่ดินมาพิจารณา แล้วจัดทำขึ้นใหม่ โดยอาศัยหลักฐานเดิมได้

หมวด 8 การกำหนดสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว

มาตรา 86 คนต่างด้าวจะได้มาซึ่งที่ดินก็โดยอาศัยบทสนธิสัญญา ซึ่งบัญญัติให้มีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้ และอยู่ในบังคับบท บัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วย

ภายใต้บังคับ มาตรา 84 คนต่างด้าวดังกล่าวจะได้มาซึ่งที่ดินเพื่อ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยประกอบกิจการในทางพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสุสาน การกุศลสาธารณะ หรือการศาสนาต้องเป็น ไปตามเงื่อนไข และวิธีการซึ่งกำหนดโดยกฎกระทรวง และต้องได้รับ อนุญาตจากรัฐมนตรี

มาตรา 87 จำนวนที่ดินที่จะพึงอนุญาตให้ตามความใน มาตรา ก่อน มีกำหนดดังนี้

- (1) ที่อยู่อาศัย ครอบครัวยุติไม่เกิน 1 ไร่
- (2) ที่ใช้เพื่อพาณิชย์กรรม ไม่เกิน 1 ไร่
- (3) ที่ใช้เพื่ออุตสาหกรรม ไม่เกิน 10 ไร่
- (4) ที่ใช้เพื่อเกษตรกรรม ครอบครัวยุติไม่เกิน 10 ไร่
- (5) ที่ใช้เพื่อการศาสนา ไม่เกิน 1 ไร่
- (6) ที่ใช้เพื่อการกุศลสาธารณะ ไม่เกิน 5 ไร่
- (7) ที่ใช้เพื่อการสุสาน ตระกูลละไม่เกิน 1/2 ไร่

คนต่างด้าวผู้ใดต้องการมีสิทธิในที่ดิน เพื่อการอุตสาหกรรม เกินกว่าที่บัญญัติไว้ใน (3) ถ้าเห็นเป็นการสมควร คณะรัฐมนตรี จะขออนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ โดยกำหนด เงื่อนไขก็ได้และให้นำบทบัญญัติ มาตรา 48 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 88 บทบัญญัติใน มาตรา 87 มิให้กระทบกระเทือนแก่ที่ดิน ของคนต่างด้าวที่มีอยู่แล้ว เกินกำหนดตามความใน มาตรา 87 ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับส่วนผู้ที่มีที่ดินอยู่แล้วน้อยกว่า กำหนด หรือผู้ที่ได้จำหน่ายที่ดินเดิมของตนไป อาจได้มาซึ่งที่ดิน ได้ อีกแต่รวมแล้ว ต้องไม่เกินกำหนดตาม มาตรา 87

มาตรา 89 เมื่อคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อ กิจการใด ผู้รับอนุญาตต้องใช้ที่ดินเพื่อกิจการนั้น จะใช้เพื่อกิจการอื่น ไม่ได้วันแต่จะ ได้รับอนุญาตให้ใช้เพื่อกิจการอื่นใหม่ ตามจำนวนที่ ไม่เกินกำหนดใน มาตรา 87 ถ้าจะไม่ใช้ที่ดินตามที่ได้รับอนุญาตนั้น ต้องแจ้งให้ทราบตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงภายใน กำหนดสามสิบวันนับแต่วัน ไม่ใช้ที่ดินนั้น

คนต่างด้าวผู้ใดประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นใหม่ ให้ขออนุญาต ใหม่ต่อรัฐมนตรีตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ถ้า รัฐมนตรีเห็นสมควรก็ให้มีอำนาจอนุญาต

มาตรา 90 คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้ที่ดินเพื่อกิจการใด ถ้าไม่ใช้ที่ดินนั้นต่อไป หรือได้ใช้ที่ดิน เพื่อกิจการอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต ใหม่ ให้จัดการจำหน่ายที่ดินนั้นภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อย กว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา 91 คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการใด ถ้าได้รับอนุญาตใหม่ให้ใช้ที่ดินนั้นเพื่อกิจการอื่น ซึ่งจำนวนที่ดินที่ได้รับอนุญาตนี้ลดลง ให้จำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นภายในเวลาที่อธิบดี กำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้า พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา 92 คนต่างด้าวผู้ใดได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน ตามความใน มาตรา 87 วรรคสอง ถ้าไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรี กำหนด ให้จำหน่ายที่ดินส่วนที่ได้รับอนุญาตให้ได้มาเกินกว่าจำนวน ที่กำหนดไว้ นั้น ภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อย-แปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้อธิบดี มีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา 93 คนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดินโดยได้รับมรดก ในฐานะ ที่เป็นทายาทโดยธรรม รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินนั้น แต่ เมื่อรวมกับที่มีอยู่แล้วไม่เกินจำนวนที่จะพึงมีได้ตามความใน มาตรา 87 ก็ได้

มาตรา 94 บรรดาที่ดินที่คนต่างด้าวได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ได้รับอนุญาต ให้คนต่างด้าวนั้นจัดการจำหน่ายภายในเวลาที่ อธิบดีกำหนดให้ ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งปี ถ้าไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่าย ที่ดินนั้น และให้นำบทบัญญัติเรื่องการบังคับจำหน่ายที่ดินตามความ ในหมวด 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 95 ผู้ใดได้มาซึ่งที่ดินในขณะที่มีสัญชาติไทย ถ้าภายหลัง ผู้นั้นเปลี่ยนสัญชาติเป็นคนต่างด้าวให้คงมีสิทธิถือที่ดิน ได้เท่าที่ คนต่างด้าวนั้นจะพึงมี นอกจากนั้นให้ทำการจำหน่ายและให้นำบท บัญญัติ มาตรา 94 มาใช้บังคับอนุโลม

มาตรา 96 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้มาซึ่งที่ดินแห่งใดในฐานะเป็น เจ้าของแทนคนต่างด้าวหรือนิติบุคคลตามความใน มาตรา 97 หรือ มาตรา 98 ให้อธิบดีมีอำนาจทำการจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำบทบัญญัติ มาตรา 94 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 96 ทวิ บทบัญญัติว่าด้วยคนต่างด้าวจะได้มาซึ่งที่ดินโดย อาศัยบทสนธิสัญญาตาม มาตรา 86 วรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับคน ต่างด้าวซึ่งได้นำเงินมาลงทุนตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าสี่สิบล้านบาท โดยให้ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่ อาศัยได้ไม่เกินหนึ่งไร่ และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

การได้มาซึ่งที่ดินของคนต่างด้าวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยในกฎ กระทรวงอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) ประเภทของธุรกิจที่คนต่างด้าวลงทุนซึ่งต้องเป็นประโยชน์ ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หรือเป็นกิจการที่คณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุนได้ประกาศให้เป็นกิจการที่สามารถขอรับการส่งเสริม การลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนได้

(2) ระยะเวลาการดำรงการลงทุนต้องไม่น้อยกว่าสามปี

(3) บริเวณที่ดินที่อนุญาตให้คนต่างด้าว ได้มาต้องอยู่ภายในเขต กรุงเทพมหานคร เขตเมืองพัทยา เขตเทศบาล หรืออยู่ภายในบริเวณ ที่กำหนดเป็นเขตที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

หมายเหตุ แก้ไขครั้งสุดท้ายโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย ที่ดิน(ฉบับที่ 8) พ.ศ.2542

มาตรา 96ตรี คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินตาม มาตรา 96ทวิ ถ้ากระทำการผิดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวงตาม มาตรา 96ทวิ วรรคสอง ให้จัดการจำหน่ายที่ดิน ในส่วนที่ดินมีสิทธิภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อย-แปดสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งปีถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้อธิบดีมี อำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินตาม มาตรา 96ทวิ ถ้าไม่ได้ใช้ที่ดินนั้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยภายในกำหนดเวลาสองปี นับแต่วันจดทะเบียนการ ได้มา ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

หมายเหตุ แก้ไขครั้งสุดท้ายโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายที่ดิน(ฉบับที่ 8) พ.ศ.2542

ภาคผนวก ข.

ระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ (๖) มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติวางระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชนดังต่อไปนี้

หมวด ๑

ข้อความทั่วไป

- ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน"
 ข้อ ๒. ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

หมวด ๒

ลักษณะของที่ดินที่จะจัดให้ประชาชน

- ข้อ ๓. ที่ดินที่จะจัดให้ประชาชนอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ ตามความในมาตรา ๒๐ (๑) และมาตรา ๒๗ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ต้องเป็นที่ดินของรัฐ ซึ่งอยู่ในลักษณะดังต่อไปนี้ คือ
- (๑) ที่ดินซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง และมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือมิใช่ที่สงวนหวงห้าม หรือมิใช่ที่เขา ที่ภูเขา
  - (๒) ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ราษฎรเคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ปรากฏว่าราษฎรมิได้ใช้ประโยชน์ต่อไปแล้ว หรือรัฐหาที่ดินอื่นให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันแทน และได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์นั้นแล้ว
  - (๓) ที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนสิทธิในที่ดินให้แก่รัฐ หรือทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าจนตกเป็นของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน

- ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชน"
 ข้อ ๒. ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

หมวด ๓

คุณสมบัติของบุคคลที่จะจัดให้เช่าอยู่อาศัย
หรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ

ข้อ ๔. บุคคลที่จะจัดให้เช่าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ จะต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่มีคุณสมบัติและอยู่ในลักษณะข้อกำหนดโดยครบถ้วนดังนี้ คือ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) บรรลุนิติภาวะแล้ว หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว

(๓) มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่ทุพพลภาพ หรือไร้ความสามารถ หรือมีสติพ้นเพื่อนไม่สมประกอบหรือเป็นโรคติดต่ออันตราย เว้นแต่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวที่อยู่ในลักษณะมีความจำเป็น ซึ่งทางการพิจารณาเป็นสมควรยกเว้น

(๔) มีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ

(๕) มีความประพฤติดี ไม่เป็นคนเสเพลหรืออันธพาล

(๖) มีความสามารถประกอบการอาชีพเกี่ยวกับที่ดินที่จัดให้ได้

(๗) ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีอยู่แล้วแต่เป็นจำนวนน้อยไม่พอ

เลี้ยงชีพ

(๘) ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับระเบียบ ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่

คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนด

หมวด ๔

การดำเนินการจัดที่ดินให้ประชาชน

ข้อ ๕. ในการจัดที่ดินให้ราษฎรอยู่อาศัย หรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ ให้เป็นไปตามโครงการที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนด

ข้อ ๖. โดยปกติให้จัดแบ่งที่ดินให้แก่แต่ละครอบครัวตามสมควรแก่อัตรา ทั้งนี้ ภายใต้กำหนดสิทธิการมีที่ดินของบุคคลตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อ ๗. ก่อนที่จะจัดที่ดินให้ประชาชนอยู่อาศัย หรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ ให้เจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดินตามโครงการของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ หรืออธิบดีกรมที่ดิน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดิน ตามมาตรา ๒๗ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว แต่กรณีประกาศกำหนดเขตและที่ตั้งของที่ดินที่จะจัดให้ประชาชนอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมา

หาเลี้ยงชีพ ตลอดจนวิธีการรับบุคคลเข้าอยู่อาศัยให้ประชาชนทราบตามแบบ จ.ด. ๑ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๘. ประกาศตามความในข้อ ๗ นั้น ให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ๑ ฉบับ ที่บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ๑ ฉบับ และในที่ดินที่จัด ๑ ฉบับ

หากเป็นการสมควรจะประกาศโดยวิธีอื่นด้วยก็ได้

ข้อ ๙. การกำหนดวันรับสมัครบุคคลเข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ ต้องประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้ามีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน

ข้อ ๑๐. บุคคลใดประสงค์จะเข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพในที่ดินที่จัดไว้ ให้ยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดินนั้นภายในกำหนดประกาศของเจ้าหน้าที่ตามแบบ จ.ด. ๒ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๑. บุคคลใดประสงค์จะได้รับการจัดให้เข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพในที่ดินแปลงใด ให้จัดเข้าอยู่อาศัย หรือ ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพในที่ดินแปลงนั้น แต่ถ้ามีบุคคลหลายคนประสงค์ที่ดินแปลงเดียวกันก็ให้ใช้วิธีจับสลาก

ข้อ ๑๒. ในกรณีที่ที่ดินที่จะจัดให้เข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพมีไม่พอกับจำนวนบุคคลซึ่งคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลได้คัดเลือกไว้แล้ว ให้คณะกรรมการคัดเลือกบุคคลพิจารณาคัดเลือกอีกชั้นหนึ่งตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) ให้พิจารณาให้บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่นั้นได้เข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพก่อน เมื่อมีที่ดินเหลืออยู่จึงจัดให้บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่อื่นต่อไป

(๒) ถ้ามีดินที่จะจัดแบ่งมีน้อย ไม่พอแก่การจัดแบ่งให้ทั่วถึงอีก ก็ให้คณะกรรมการคัดเลือกบุคคลจัดให้มีการจับสลาก เพื่อให้ได้จำนวนบุคคลพอดีกับจำนวนที่ดินที่จะแบ่ง

ส่วนบุคคลที่เหลือก็ให้สอบถามความประสงค์ว่า ถ้ามีที่ดินเหลือจากการจัดแบ่งในท้องที่อื่นแล้วทางการจะจัดให้เข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพจะขัดข้องหรือเต็มใจหรือไม่ แล้วบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐานเพื่อพิจารณาต่อไป

หมวด ๕
การออกใบจอง

ข้อ ๑๔. เมื่อได้จัดให้บุคคลใดเข้าอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพในที่ดินแปลงใดและบุคคลนั้นได้ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดินดำเนินการติดต่อให้นายอำเภอท้องที่หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา ๓๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินออกใบจองให้บุคคลนั้นยึดถือไว้เป็นหลักฐาน

หมวด ๖
การทำประโยชน์ในที่ดินและการสิ้นสิทธิในที่ดินตามใบจอง

ข้อ ๑๕. ให้ผู้ถือใบจองเริ่มทำประโยชน์ในที่ดินที่จัดแบ่งภายในหกเดือน นับแต่วันได้รับใบจอง

ข้อ ๑๖. ถ้าผู้ถือใบจองไม่เริ่มทำประโยชน์ในที่ดินที่จัดแบ่งให้ภายในหกเดือน นับแต่วันได้รับใบจอง ให้เจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดินสอบสวนรายงานตามลำดับไปยังอธิบดีกรมที่ดิน เพื่อพิจารณาสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ดิน ตามมาตรา ๓๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อผู้นั้นได้รับทราบคำสั่งหรือควรจะได้รับทราบคำสั่งอธิบดีกรมที่ดินแล้ว เป็นอันขาดสิทธิในการอยู่อาศัยหรือประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพในที่ดินที่จัดแบ่งตามใบจองนั้น เว้นแต่จะมีเหตุผลสมควรก็ให้เจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดินสอบสวนชี้แจงเหตุผลไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบจองพิจารณาเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาอนุมัติแล้ว ให้มีสิทธิในที่ดินตามใบจองนั้นต่อไปได้ และให้ถือเสมือนว่าเป็นผู้รับใบจองใหม่ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อ ๑๕

ข้อ ๑๗. ผู้ถือใบจองต้องทำประโยชน์ให้แล้วภายใน ๓ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับใบจอง แต่ถ้าในท้องที่ใดมีความจำเป็น ซึ่งไม่สามารถจะทำประโยชน์ให้แล้วภายใน ๓ ปีได้ ก็ให้เสนอเหตุผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอให้คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณากำหนดอายุการทำประโยชน์เกินกว่า ๓ ปีได้

การทำประโยชน์ให้แล้วเสร็จตามความหมายในข้อนี้ ให้หมายถึงการทำประโยชน์ประมาณ ๓ ใน ๔ ส่วน

ข้อ ๑๘. ถ้าผู้ถือใบจองทำประโยชน์ไม่แล้วเสร็จภายใน ๓ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับใบจองหรือภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนดไว้แล้วแต่กรณี ให้เจ้าหน้าที่

ที่ในการจัดที่ดินสอบสวนรายงานตามลำดับเสนอไปยังอธิบดีกรมที่ดิน เพื่อพิจารณาสั่งให้ผู้นั้น
 ชาติสิทธิอื่นพึงจะได้ตามมาตรา ๓๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อผู้นั้นได้รับทราบคำสั่งหรือ
 ควรจะได้รับทราบคำสั่งอธิบดีกรมที่ดินแล้ว ให้ผู้ถือใบจองนั้นเป็นอันขาดสิทธิในการครอบครอง
 และทำประโยชน์ในที่ดินเฉพาะส่วนที่ยังไม่ได้ทำประโยชน์ตามสมควรแก่เนื้อที่

หมวด ๗

การสั่งให้ออกจากที่ดิน

ข้อ ๑๙. บุคคลใดที่ได้รับการจัดแบ่งที่ดินจากทางการแล้วปรากฏว่าไม่ปฏิบัติตาม
 ตามข้อบังคับระเบียบ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ให้เจ้าหน้าที่
 ในการจัดที่ดินสอบสวนรายงานตามลำดับไปยังอธิบดีกรมที่ดิน เพื่อพิจารณาสั่งให้บุคคลนั้นออก
 ไปจากที่ดินตามความในมาตรา ๓๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินต่อไป

ข้อ ๒๐. เมื่ออธิบดีกรมที่ดินสั่งให้ผู้ใดออกไปจากที่ดินครอบครองแล้ว ให้
 บุคคลนั้นพร้อมด้วยบริวารออกไปจากที่ดินที่ครอบครองภายในกำหนดตามคำสั่ง เว้นแต่จะได้มี
 การอุทธรณ์คำสั่ง ตามมาตรา ๓๒ วรรค ๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จึงให้ปฏิบัติตามคำสั่งของ
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต่อไป

หมวด ๘

การรับรองการทำประโยชน์

ข้อ ๒๑. เมื่อผู้ถือใบจองได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นโดยปฏิบัติตามข้อบังคับ
 ระเบียบ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ และได้ใช้จ่ายเงินค่าบริการ
 ในการจัดที่ดินด้วยวิธีผ่อนส่งเสร็จสิ้นแล้ว ให้ยื่นคำขอหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามกฎ
 กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๕๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวล
 กฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗ ในการยื่นคำขอดังกล่าวให้ยื่นผ่านเจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดิน

หมวด ๕
การจับจองที่ดิน

ข้อ ๒๒. ในกรณีที่ให้ราษฎรได้จับจองที่ดินตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้นำระเบียบหมวด ๒ ถึง หมวด ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการประกาศให้ประชาชนทราบถึงเขตและที่ตั้งของที่ดินที่จะจัดให้ประชาชนจับจอง สำหรับที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อยดังกล่าวนี้ ให้เจ้าหน้าที่ประกาศเป็นรายตำบลหรือรายอำเภอแล้วแต่จะเห็นสมควร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ประธานคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

[รก.๒๔๕๘/๖๘/๑๓๗๒/๖ กันยายน ๒๔๕๘]

ชไมพร/พิมพ์
๒๖ กันยายน ๒๕๔๔